

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Olgy Stránské a soudců JUDr. Věry Šimůnkové a JUDr. Milana Podhrázkého, ve věci žalobců a) nezl. V [redacted] Č [redacted], nar. 20. 11. 1998, b) nezl. V [redacted] Č [redacted], nar. [redacted], c) nezl. D [redacted] Č [redacted], nar. [redacted], všichni zastoupeni žalobci d) a e), d) Bc. I [redacted] Č [redacted], nar. [redacted], e) Ing. M [redacted] Č [redacted], nar. [redacted], žalobci a) – e) bytem Š [redacted], S [redacted], f) nezl. B [redacted] K [redacted], nar. [redacted], g) nezl. M [redacted] K [redacted], nar. [redacted], h) nezl. A [redacted] K [redacted], nar. [redacted], všichni zastoupeni žalobci i) a j), i) I [redacted] K [redacted], nar. [redacted], j) M [redacted] K [redacted], nar. [redacted], žalobci f) – j) bytem L [redacted], S [redacted], k) nezl. S [redacted] V [redacted], nar. [redacted], l) nezl. Z [redacted] V [redacted], nar. [redacted], oba zastoupeni žalobci m) a n), m) M [redacted] V [redacted], nar. [redacted], n) Z [redacted] V [redacted], nar. [redacted], žalobci k) – n) bytem K [redacted], K [redacted], všichni právně zastoupeni JUDr. Jakubem Křížem, Ph.D., advokátem se sídlem Opletalova 919, Praha 1, proti žalované **Základní škola Kosova Hora, okres Příbram**, se sídlem Kosova Hora 85, 262 91 Kosova Hora, zastoupené JUDr. Miroslavem Kříženeckým, advokátem se sídlem Na Sadech 21, České Budějovice, o žalobě proti nezákonnému zásahu žalované,

takto:

- I. Zásah spočívající ve zrušení výuky nepovinného předmětu náboženství pro druhé pololetí školního roku 2012/2013 na Základní škole Kosova Hora, okres Příbram, **byl nezákonný.**
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit každému ze žalobců a) – i) a k) – n) do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení částku **2.881,59 Kč**, a to k rukám jejich právního zástupce, **JUDr. Jakuba Kříže**, advokáta.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci j) do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení částku **11.995,59 Kč**, a to k rukám jeho právního zástupce, **JUDr. Jakuba Kříže**, advokáta.

Odůvodnění:

Žalobou podanou u Krajského soudu v Praze se žalobci domáhají vyslovení nezákonnosti zásahu žalované, spočívajícího ve zrušení výuky nepovinného předmětu náboženství pro druhé pololetí školního roku 2012/2013. Zrušení výuky předmětu bylo podle názoru žalobců v rozporu s ustanovením § 15 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, neboť byly splněny podmínky stanovené zákonem a škola tak měla povinnost výuku uskutečňovat. Její zrušení pak dle žalobců představuje zásah do práva na výuku náboženství podle čl. 16 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a práva na vzdělání podle čl. 2 Dodatkového protokolu č. 1 k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Z výše uvedených důvodů navrhli žalobci, aby soud vyslovil, že zrušení výuky nepovinného předmětu náboženství pro druhé pololetí školního roku 2012/2013 žalovanou představovalo nezákonný zásah do práv žalobců.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření k žalobě poukázala na to, že možnost zřizování nepovinných předmětů je upravena v ustanovení § 5 odst. 1 vyhlášky č. 4/2005 Sb. Zrušení takového předmětu již ve vyhlášce upraveno není, což však neznamená, že k němu ředitel školy není oprávněn. Jeho oprávnění dle žalované plyne z ustanovení § 164 odst. 1 školského zákona. Žalovaná dále uvedla, že jelikož se v tomto případě nejednalo o rozhodování podle ustanovení § 165 odst. 2 školského zákona, nerozhodoval ředitel jako orgán státní správy a jeho rozhodnutí tak není soudně přezkoumatelné.

K věci samé pak žalovaná uvedla, že nepovinný předmět náboženství byl vyučován již ve školním roce 2011/2012 a v roce 2012/2013 bylo v jeho výuce pokračováno s žalobkyní d) jako učitelkou. Žalobkyně d) však během prvního pololetí roku 2012/2013 nespolupracovala s vedením žalované a vedla proti ředitelce žalované pomlouvačné akce. Žalobkyně d) s vedením školy nekomunikovala, neúčastnila se pedagogických porad, ani nereagovala na žádosti ředitelky žalované k osobní pracovní schůzce. Žalobkyně d) rovněž nijak nekomunikovala s žalovanou ohledně uzavření nové dohody o pracovní činnosti pro druhé pololetí roku 2012/2013. Z výše uvedených důvodů dospěla žalovaná k závěru, že s žalobkyní d) novou dohodu o pracovní činnosti neuzavře.

Žalovaná dále uvedla, že se pokoušela nalézt vhodného vyučujícího, což se jí však do konce ledna 2013 nepodařilo a nezbylo jí tedy, než přistoupit ke zrušení výuky nepovinného předmětu náboženství a k jeho nahrazení zájmovým kroužkem. Rovněž poukázala na to, že dne 15. 1. 2013 se od jednotlivých třídních učitelů dozvěděla, že žalobci a) – c), f) – h) a k) – l) budou ke druhému pololetí přecházet na jinou školu – což následně skutečně učinili, čímž počet žáků klesl pod zákonem stanovené minimum. Žalovaná rovněž uvedla, že celý její postup byl konzultován s Českou školní inspekcí, která jej schválila a ani při následné inspekci na škole neshledala v této věci žádné pochybení.

Žalovaná rovněž uvedla, že se snažila celou věc řešit skrze pražské arcibiskupství, což se však rovněž nezdařilo. Poukázala na skutečnost, že ustanovení § 15 odst. 2 neuvádí, že by vyučujícím musel být právě pověřený zástupce Církve římskokatolické.

Z výše uvedených důvodů navrhla žalovaná zamítnutí žaloby.

U jednání soudu dne 27. 1. 2015 žalobci uvedli, že k přechodu žalobců a) – c), f) – h) a k) – l) na jinou školu došlo až během druhého pololetí roku 2012/2013. Dále uvedli, že neobnovení pracovního poměru se žalobkyní d) nemá na projednávanou věc vliv, neboť žalobci nepožadovali, aby nepovinný předmět náboženství vyučovala přímo žalobkyně d). K tvrzené snaze žalované najít jiného vyučujícího než žalobkyni d) pak poukázali na to, že první doklad o kontaktu žalované s Pražským arcibiskupstvím je až z února 2013.

Žalovaná pak navrhla výslech bývalé ředitelky školy, Mgr. P. [REDAKCE], za účelem objasnění některých skutečností.

Dne 27. 1. 2015 vydal soud rozsudek č. j. 46 A 26/2013-111, kterým žalobu zamítl. Proti tomuto rozsudku podal žalobce j) kasační stížnost, o které rozhodl Nejvyšší správní soud dne 21. 4. 2016 rozsudkem č. j. 5 As 65/2015-32 tak, že rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Vzhledem k tomu, že v projednávané věci nebyl správní spis veden, vycházel Krajský soud v Praze z dokumentů předložených účastníky a k věci samé zjistil následující skutečnosti:

Ke konci druhého pololetí školního roku 2011/2012 probíhalo přihlašování žáků na nepovinný předmět náboženství pro následující školní rok a v prvním pololetí roku 2012/2013 byl tento předmět vyučován žalobkyní d), která disponovala příslušnou kanonickou misí Církve římskokatolické. S žalobkyní d) uzavřela žalovaná dohodu o pracovní činnosti do 31. 1. 2013. Dne 15. 12. 2012 požádala ředitelka žalované žalobkyni d) o osobní schůzku (vzhledem k blížícímu se konci jejího pracovního poměru) na den 15. 1. 2013 za účelem projednání možností a podmínek další spolupráce. Tuto žádost ředitelka žalované opakovala dne 10. 1. 2013. Dne 15. 1. 2013 sdělila žalobkyně d), že se ke schůzce nemůže dostavit a vyzvala ředitelku žalované, aby navrhla jiný termín po 23. 1. 2013. Dne 17. 1. 2013 informovala ředitelka žalované na pedagogické radě školy o pozastavení výuky nepovinného předmětu náboženství s ohledem na hledání nového vyučujícího. Ode dne 1. 2. 2013 výuka nepovinného předmětu náboženství na škole neprobíhala. Dne 7. 2. 2013 jednala ředitelka žalované se zástupci Pražského arcibiskupství o situaci ohledně daného předmětu. Po tomto jednání se ředitelka žalované téhož dne obrátila na Mgr. G. [REDAKCE] z Pražského arcibiskupství se žádostí o doporučení vyučujícího pro výuku náboženství. Během února 2013 došlo k přestupu žalobců a) – c), f) – h) a k) – l) [a rovněž dalších žáků žalované] na jinou základní školu. Ve dnech 5. – 8. 3. 2013 provedla Česká školní inspekce (ČŠI) inspekci u žalované, přičemž problematika zrušení nepovinného předmětu náboženství je v inspekční zprávě pouze informativně zmíněna bez jakýchkoliv závěrů ze strany ČŠI.

Žalobci se domáhali pouze určení nezákonnosti zásahu, soud proto postupoval v souladu s ustanovením § 87 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle kterého rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.

Ve svém zrušovacím rozsudku zaujal NSS názor (jímž je krajský soud dle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán), podle kterého „pokud je v řízení o nezákonném zásahu prokázáno, že žalovanou je škola zřízená státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí a že se alespoň 7 žáků školy přihlásilo v daném školním roce k výuce náboženství církve a náboženské společnosti k tomu oprávněné, pak těmto žákům vzniklo právo, aby jim škola výuku tohoto náboženství zabezpečila. Pokud ji nezabezpečí, půjde o nezákonný zásah, leda by škola prokázala, že ji nemohla zabezpečit

z důvodů, které nemohla ovlivnit, buď proto, že byly zcela nezávislé na vůli (například náhlé úmrtí či pracovní neschopnost vyučujícího), nebo že byly způsobeny neochotou nebo nemožností na straně církve nebo náboženské společnosti, která měla osobu splňující požadavky § 15 odst. 3 školského zákona zabezpečit“. Krajskému soudu pak vytkl, že „*měl dokazováním zjistit nejen, zda zde byly objektivní důvody pro neprodloužení smlouvy s Bc. I. ██████ Č. ██████, či zda se žalovaná pokusila s ní smlouvu prodloužit, ale zejména, zda se ředitelka žalované včas obrátila na příslušné orgány Církve římskokatolické se žádostí o doporučení jiné osoby splňující podmínky § 15 odst. 3 školského zákona a jak tyto příslušné orgány reagovaly“.*

Závěry NSS lze shrnout tak, že aby se v dané věci nejednalo o nezákonný zásah, muselo by být prokázáno 1), že žalovaná měla závažné důvody pro neprodloužení smlouvy s žalobkyní d) – dosavadní vyučující volitelného předmětu náboženství a 2), že se včas pokusila zabezpečit výuku jiným vyučujícím, konkrétně že se včas a neúspěšně obrátila na příslušné orgány římskokatolické církve.

Vázán shora uvedenými závěry dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná. Ve věci rozhodoval bez jednání, jelikož účastníci s tímto postupem vyslovili souhlas podle § 51 s. ř. s. a zároveň ve věci nebylo potřeba vést další dokazování, jelikož zjištěný skutkový stav je pro posouzení důvodnosti žaloby z hledisek vyložených ve zrušovacím rozsudku NSS dostatečný.

Vzhledem k tomu, že obě podmínky pro zákonnost postupu žalované musí být splněny kumulativně, není nezbytné, aby se soud zabýval oběma z nich, jelikož již nesplnění jedné z podmínek je dostatečné pro vyslovení nezákonnosti zásahu. Soud se proto zaměřil na otázku, zda se žalovaná pokusila včas a dostatečně zajistit výuku jiným vyučujícím a dospěl k závěru, že tomu tak nebylo.

Ve svém zrušujícím rozsudku NSS k této otázce uvedl, že „*„Včas“ přitom jistě neznamená „poté, co byla výuka ukončena“.* Je totiž třeba mít na paměti stěžovatelem zmiňovanou skutečnost, že zatímco povinnost školy vyučovat povinné předměty plyne pouze z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, tedy z pouhého vnitřního předpisu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, povinnost vyučovat nepovinný předmět náboženství plyne přímo ze školského zákona, který je v tomto ohledu zákonným promítnutím výše uvedených ústavních a mezinárodních lidsko-právních garancí. Pokud by se blížila ke svému plánovanému vypršení smlouva s učitelem angličtiny či matematiky, je jistě pravděpodobné, že by ředitel školy postupoval tak, aby si byl v předstihu jist, že bude moci spolupracovat s tímto učitelem, nebo by začal shánět jiného učitele v dostatečném předstihu, nikoli až poté, co dosavadní učitel odejde. Ve vztahu k učiteli náboženství je úkolem ředitele školy postupovat s přinejmenším se stejnou péčí. Z ústavně garantované svobody náboženského vyznání totiž plyne svoboda účasti žáků na výuce tohoto nepovinného předmětu, ale také povinnost školy jim tuto výuku zabezpečit“.

V projednávané věci bylo z materiálů poskytnutých žalovanou zjištěno, že první kontakt ředitelky žalované s Pražským arcibiskupstvím proběhl dne 7. 2. 2013, kdy jednala ředitelka žalované se zástupci Pražského arcibiskupství o situaci ohledně daného předmětu. Po tomto jednání se ředitelka žalované téhož dne obrátila na Mgr. G. ██████ z Pražského arcibiskupství se žádostí o doporučení vyučujícího pro výuku náboženství. K tomuto kontaktu však došlo až po skončení výuky volitelného předmětu náboženství, a žalovaná proto svou povinnost vyvinout potřebné úsilí k včasnému zajištění nového vyučujícího nesplnila. Zároveň soud zdůrazňuje, že žalovaná nikdy v průběhu řízení před soudem, ani v rámci řízení před NSS, netvrdila, že by se její ředitelka obrátila na příslušné orgány římskokatolické církve dříve než 7. 2. 2013, tedy v době před zrušením předmětu.

Soud tak shrnuje, že zrušením výuky nepovinného předmětu náboženství se žalovaná dopustila zásahu do práv žalobců, garantovaných čl. 16 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a § 15 školského zákona, jelikož nesplnila svou povinnost tuto výuku zabezpečit, resp. nevyvinula potřebné úsilí k jejímu zabezpečení. Pro úplnost soud dodává, že podmínka stanovená § 15 školského zákona, totiž zájem na výuce alespoň 7 žáků, byla v projednávané věci splněna, jak již uvedl ve svém předchozím rozsudku, jelikož k přestupu žalobců a) – c), f) – h) a k) – l) došlo až po zrušení výuky předmětu.

Vzhledem k tomu, že žaloba byla podána důvodně, postupoval soud podle ustanovení § 87 odst. 2 s. ř. s. a vyslovil, že zásah žalované spočívající ve zrušení výuky nepovinného předmětu náboženství pro druhé pololetí školního roku 2012/2013 na Základní škole Kosova Hora byl nezákonný.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalobcům a) – i) a k) – n), kteří byli ve věci plně úspěšní, přiznal soud náhradu nákladů řízení v celkové částce 2.881,59 Kč každému z nich. Tato částka sestává u každého ze žalobců z odměny advokáta ve výši 664,29 Kč, odpovídající 1/14 z odměny za tři úkony právní služby po 3.100,- Kč [převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby a účast na jednání před soudem – § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů], z částky 64,29 Kč představující 1/14 ze tří paušálních částek jako náhrady hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky, vše zvýšeno o částku 153,01 Kč odpovídající 21 % DPH z předchozích částek a z částky 2.000,- Kč představující zaplacený soudní poplatek za podání žaloby.

Žalobci j), který byl ve věci taktéž plně úspěšný, přiznal soud náhradu nákladů ve výši 11.995,59 Kč, která sestává z částky 2.881,59 Kč, která je vypočtena způsobem uvedeným v předchozím odstavci, k níž je přičtena částka 9.114,- Kč, která sestává z odměny advokáta ve výši 3.100,- Kč za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti), z jedné paušální částky jako náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč, vše zvýšeno o částku 714,- Kč odpovídající 21 % DPH z předchozích částek a z částky 5.000,- Kč představující zaplacený soudní poplatek za podání kasační stížnosti. Soud přistoupil k využití moderačního práva podle § 60 odst. 7 s. ř. s. a přiznal žalobcům náhradu nákladů pouze ve výši, která by plně odpovídala § 60 odst. 1 s. ř. s. v případě, že by žalobu podal pouze jeden z nich (soudní poplatky nepočítaje). Soud byl při svém rozhodnutí veden skutečností, že žaloba nebyla žádným způsobem individualizována ve vztahu k jednotlivým žalobcům a pro ochranu jejich práv by proto postačovalo, kdyby žalobu podal pouze jeden z nich. Zároveň přihlédl ke skutečnosti, že žalovaná je základní školou ve velmi malé obci s omezeným rozpočtem a povinností uhradit náklady v „plné“ výši by byla nepřiměřeně zasažena.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 9. prosince 2016

Olga Stránská, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost:
Božena Kouřimová